

Lux oculorum
 Naris odorem
 Suauiter ibit
 Spūs vnus
 Influa tanta est
 Si tamen assit
 Taliter acto
 Carneus actus.

Dauriet eius
 Tactus in ima
 Rectet vrimos
 Lozq; deumq;
 Vis in amore
 Bratia formans
 Desipit omnis
 Finit

Opusculum epistolare magistri Johis de Berson cancellarij parisiens. de religionis pfectione et modamine ad Huilbermū minandi quondā medicū dñi cardinalis Saluatiarū. tunc autē monachum domus maioris Carthusie.

Oratia vobis et pax in xpo iesu. Vtq; dicetis mibi p similitudinem Medice cura te ipsum Itaq; qui aliū doces ait applus. cur teipm non instruis? Sed rñdebit p me sapiētis iussio. Nonora inqt medicū. Et iterū. Ha locū medico. Rō est qz disciplina medici exaltabit eaput eius. Nam q pot in medico disciplina inueniri melior qz vt relicta seculi pōt a relicta arte sua. relicto demū seipō qd maius est/tradiderit se medicus noster discipline maioris carthusie. Talis eni tu es cui nūc ipse rescribo/qui dignaris exqrere discipline doctriūā/ab illo q tali nūq; subiācuit discipline. Nihilominus in vebro sumi medici nostri dñi Iesu xpi/qui iussit omni petenti se tribuere Et rursūm. Aperi os tuum et ego adimplebo illud /q est magni consilij angelus vocatus admirabilis Audebo tuis medice charissime qstionibus/ que satis cōtes sunt/apud egros spūales in religionū grabato laborātes. remedia/nō dicā inuenire/sed inuēta designata p doctores repetere. Adia quidē et vulgata neq; cōpanda subtilib; artis medicine spūalis apicibus. sed tanq; rudes aliq; receptas visum fuit cōsiderationes pauculas ānotare. Sūt aut tria que querunt in forma. **P**rimo vtrū qd exercitiū ordōis cōtinuās/vl alia exercitia spūalia cū affectu. vtputa lacrymarum rē. sentiens se in virib; debilitari propter hmōi exercitiū/et remitti in ceteris corporalib; laborib;/vtpute in cantu forti et similib; vires corporeas exigentibus sit repensibilis. Cū nō dicit apls Psallam spū

psallam et mente. Pensat enim deus potius cor qz verba. imo ppter laborem cantus non pōt debita deuotiōem habere dīcītat. **S**cōdo si rōne debilitatis corpis. vt fortior sit ad portandū ordinē sue pfectio/nis/sine cōsciētie scrupulo lautius viuere possit qz ordo seruet/vel ad phibendum lapsū in egritudinem ad quā est dispositus/vel dubitat incidere in futurū. **T**ertio si orans solitarie et debito vtpute horas canonice institutas/teneatur verba adeo articulate pferre et explicare vt seipm audiat. Cū frequētius aut rōne debilitatis/aut grauedinis corpālno sine graui labore ad plenū id queat. Corde tamen dicet et forimabit/aut alias eleuatione mentis affectus cessabit officium lingue licet nō cordis. **D**et dñs rñsionem verā scribere salubrem et efficacē/ Et velut ab alto reperētes dicamus p pma cōsideratione

Consideratio. I.

Religio christiana sub vno supmo abbate xpo/sola est salutaris et pfecta. Siquidē extra illaz nō stat salus neq; pfectio. Hoc autem sufficienter ad pfectiōem puenire salutarem sub ea et in ea. oēs recte viuētes. Cū sequi pntinus neminē iudicādum extra statū salutis aut pfectionis esse/q; viuūt sb xpiana religione. Valet autē hec cōsideratō ad bñilitatis cōseruatiōez inter mēbra corporis xpi mistici. et vt abiecta psumptiōe pharisaiica et murmuratiua cōtentione/mēbra se inuicē honore pueniāt/intra monitiōez apli. Nec aliq; in eccia sibi ppi de statu pfectionis sup alterū inaniter blādiat/ vt qui monachus est/nō monachū non spernat. neq; secularis solitarium dñjudicet.

Consideratio. II.

Religio xpiana quāuis vna sit. nihilominus distincta ē multiplici et pulcra varietate graduz meritoz/et ordinū/ fm opatiōez spūscī q distribuit vnicuiq; purvult. que ei a deo sūt/ordinata sunt. qd āt magis pfecta sit a deo qz religio. s; q religio? Religio vni qz xpiana q ē eccia xpi spōsa. Est igitur ea ordo q describitur eē parū dispariūq; rerū sua vnicuiq; tribuens dispositio seu collatio. Nec enim solitarior; deus tantū est/et

men de purifica

- Cor nō frustra
- Infamatis
- Tactus et auris
- Vis oculorum
- Di tibi sensus
- Spirituales
- Horridus intro
- Horridus asper
- Spurcus amarus
- Contere tere
- Dre vomenti
- Tam minus egi
- Bandia sensus
- Tunc deus vno
- Omni vno
- Dre lapos

De religionis perfectione

In cōmuni viuētium sed et seculariū / v tri-
usq; seculis / z cuiuscūq; status. Sequit̄ p /
inderōem fore inefficacem dicētū illos sp /
cū reatu grādi r̄moueri a dño suo xpo iesu
quib; datur aliqñ cōsiliū ne uotis aliquib;
se subijciant vltra legē cōem xpi. p̄t̄ fate-
mur hoc male. p̄t̄ z nōnunq; bñ z pier di-
screte suaderi. Neq; enī oēs capiūt verbuz
istud. Sed de hoc alibi. Nunc pgamus
vltra / quo cepimus.

Tertia consideratio.

Religio xp̄iana q̄uis credat se
ad oēm xp̄ianū / atrū a p̄riato q̄
dam vsu loquentiū restringitur
ad religiones / q̄s Anselm⁹ ap-
pellat facticias. q̄ licet etiā multiplicib; mo-
dis varie sint. viuūt n̄ triplici voto scilz
obediētie castitatis z paupertatis. In q̄bus
stat essentialis rō talis facticie religionis p
ut alibi p̄ doctores late z sciētifice deductū
est. Nū sicut ecclia significat p̄ncipalr vni-
uersalem cōgregatiōem fidelīū / et inde d̄r
Catholica. i. v̄lis. nomen t̄m istud vulgār
vsus restringit ad ceterum. sic in p̄posito de
religione etiā est / p̄pter maiorem circa xpi
isti cōsilia religationem.

Quarta cōsidera.

Religio facticia siue dicat̄ status
siue ordo siue gradus in ecclia.
illa t̄m nō est de se status v̄l ordo
vel gradus p̄fectionis exercēde sed adq̄ren-
de. Alioqñ male nimis esset multis religi-
onem p̄fitentib; q̄ imp̄fectos se esse cogno-
scūt aut valde desipiūt. Ex quo fundāt cō-
sequēter doctores excellētiā p̄latōz sup re-
ligiosos. qz status p̄latōz est p̄fectionis ex-
ercēde / alius adquirede / qm̄ vocat̄ aliun-
de status lugentiū seu penitentiū. De cura-
tis vero q̄ sunt sc̄di ordini succedētes disci-
pulis. sicut apl̄s ep̄i. volunt aliq̄ dicere qz
nō h̄nt statū. cū nō sint inramēto vel voto
astricti. Sed quicq̄ sit de hoc et de nomi-
ne status cōstat curatos esse in gradu z or-
dine p̄fectionis nedū adq̄rende sed exercē-
de p̄ actus hierarchicos / q̄ sunt purgare sb-
ditos illuminare z pficere / magis q̄ religi-
osi inq̄stū religiosi. Qd̄ addit̄ qm̄ aliunde
p̄nt monachis tales hierarchici act⁹ cōpe-
tere. dū ip̄s a supiore l̄ime cōmittuntur.
Grandis est hec p̄latōz tam maiorz q̄ m-
noz p̄cellētiā. magis quoq; meriti / si statū

compensant opib; Sinaūt / p̄grauat eos
titul⁹ iste dignitat; nō s̄bleuat nec bonorat

R Quinta consideratio.
Religio facticia tanto debet di-
ci p̄fectior / q̄ro ad dilectionem
dei z caritatis augmentū p̄xi-
us appinuat. Cōsistit enī in dilectiōe dei
et caritate religio xp̄iana / et fm̄ mensuram
eius est q̄ritas eius in merito / z p̄sequēter
in p̄mio. Ac p̄inder religioēs q̄ directer me-
dijs idoneis disponūt ad cōrēplatiuā vitā
sunt dicēde p̄fectiores. aut forte melius ap-
pellari p̄t̄ schole quedā z instrumēta p̄fe-
ctionis put loquit̄ Cassianus. Non enim
videt̄ cōsequens / si status aliq̄s sit p̄fectio-
nis adquirende / qz p̄pterea sit status p̄fecti-
onis simpliciter appellāndus Neq; dicētes
hoc detrahūt religiosi. sed in humilitatis
veritate z securitate se tenent / dum nō arro-
gant sibi qd̄ nō sunt / addētes piculū picu-
lo. dū rursus nō negāt posse aliq̄s extra sta-
tū p̄fectiōis inueniri valde p̄fectos Sicut
ecōtra p̄chdolor p̄fectiōis p̄fessio vel stat⁹
multos parit imp̄fectos. Notū siq̄d̄ est qz
Aug⁹ se in hac re testatur inuenisse.

Sexta consideratio.

Religio cōstituta ad vitā contē-
platiuam / debet cōsequēter ap-
tare omnes cōstitutiōes suas et
obseruatōnes ad eūdem finem cōmodius
assequendū. Finis aut̄ datz imponit neces-
sitate medijs que sunt ad finem / z fm̄ exi-
gentiam finis deberent cetera moderari.
Inde est qz rerum exitus et fines prudētia
metitur. p̄pterea finis est causa causaz. Est
insup finis p̄ncipiū in moralib; / sicut i spe-
culabilib; p̄ncipia demonstratiōnum Est
rursus p̄ma in intēctione q̄uis in executio-
ne z assecutione fit vltima. Est demum for-
ma moraliū actiū / qm̄ sicut forma materi-
lis dat esse materie dispositi. Ita z finis le-
gis qui est dilectio dat formalem existi-
am actib; debite circūstantionatis. Circū-
stantie nimirū sunt tanq̄s dispositiones q̄-
litatiue quib; deficientibus aut inordina-
tis / nequit intentio finis infor mare actuz /
vt bon⁹ moraliter dici possit. p̄pterea recti-
tudo intentionis ad finem debet sibi cōiū-
gere rectitudinem medioz ad ip̄m finem.
Ac p̄inde fiet totū corpus opationum luci-
dum et rectum / aliter non.

penfant opib? Sicuti pgruaz na
lute dignat? no sbleuat no bonu

Quinta consideratio.
Religio facticia tanto docti
a pfectior. qto ad dilectioem
na caritate no augmenū pmi
pinquat. Cōstitū enī in dilectioe
itate religio xpiana et fm mētan
st qntitas eius in mēto r pūque
Ac pnder religioē q doret me
oneis disponit ad cōtemplatiū vti
cēde pfectiores. aut forte melius ap
pūr schole quēdā tūm mēta pte
put loquit. Cassianus. Non enim
sequens si status aliq̄s sit pfecto
uireude q̄ pperca sit itatus p̄m
pliciter appellā dū. Acq̄ dōctō
būt religiosus. sed in humilitate
secundare se tenent dum nō em
qd nō sunt addētes p̄cūlū p̄o
us nō negāt posse aliq̄s extra h
is inueniri valde pfectos. Sicut
dolo: pfectiois p̄fessio vel st
ant imp̄fectos. Non si q̄dē est
n hac re testatur inuenisse.

Sexta consideratio.
Religio cōstituta ad vitā cōtē
platiuam debet cōsequētia ap
tare omnes cōstitutiōes suas a
ad eūdem finem cōmodus
finis aut daret imponit nō
q̄s que sunt ad finem r finem
is deberent cetera moderari.
erum exius et fines p̄ndētia
rea finis est causa causa r. Et
incipiū in moralib? sicut i spe
cipia demonstrationum. Et
in intētiōe q̄uis in executio
ne fit vltima. Et demum h
necū qm̄ sicut forma mater
arere dispoite. Ita r finis
lectio dat formalē exētiō
dite circūstantionis. Cū
rū sunt tanq̄s dispoitiones
bo deficientibus aut incedū
mrenio finis informare sicut
aliter dici possit. p̄terea nō
tionis ad finem debet hēre
linem mediōz ad ipm̄ finem
r totū corpus opanonum h
m aliter non.

Septima cōsidera.

Religio cui? finis principaliter ē
cōtemplatio. seu vite cōtēplati
ue exercitiū vel ad qui finio habz
p pambulis/lectiōem ordem et
meditatiōem. Cuiusmodi vident esse reli
giones sub regula sancti Bñdicti cōstitū
te. Celebris quoq̄ Carthusie religio/ cui?
p̄fessorem respicit p̄ns verbū. Oportet hīc
p̄supponere multa/ que de vita cōtempla
tiua r actiua determinata sunt p̄ doctores
Quēscz et q̄les sunt/ in quib? cōsistūt. in q̄
bus differunt r cōueniūt. Aut q̄liter se sup
ponūt aut excedūt. Cōstat enī multas ī di
ctis religionib? exercitationes fieri corpa
les/ in quib? nō cōsistit cōtemplatio/ s; aut
fiunt ad mortificatiōem vicioz p̄sertim ac
cidie qm̄ pessima omniū maloz doctrix ē
ociositas iners/ Aut fiunt ad cōseruatiōez
virtutū moralīū iam habitārū. Aut sūt tā
q̄ fructus aliq̄ redūdantes ex radice cōtem
plationis. dū cōpletur illud. Memoriam
abūdantie suauitatis tue eructabūt/ iusti
cia tua exultabunt. cū similib? innumeris.
In quib? est gratiarū actio r vor laudis.
Aut deniq; labor p̄nialis afflictionis intē
ditur p̄ satisfactione volūtaria tam p̄prio r
q̄ alienoz p̄ctoz. Et hoc valde crebrū est
in ip̄is religionib?/ que tñ sub vita cōtem
platiua reponūtur/ q̄uis vtiq; labor h̄mōi
nō sit cōtemplatio sed actio/ verior q̄nq; et
penalior q̄ aratio in campis vel nauigatiō
p̄ mana/ vel curatio egrotōz. Sed qm̄ ha
bet tps ad/ reliquū satis ad recollectiōez/ me
ditatiōis/ vt ip̄a transeat in cōtemplatio
nem/ denoiatio fit a digniori r p̄ncipalio /
ri/ vt talis vita claustralis/ cōtemplatiua di
catur potius q̄ actiua. Pro q̄ intelligendo
clarius/ sit sequens cōsideratio.

Octaua cōsidera.

Religio Carthusien. nō attēdit
p̄ncipaliter q̄liter vniū p̄sone
singularis/ s; ad se introeūtiū di
spōitiōes cōpletiōes. q̄gnitio
nes. r affectiōes/ que admodū vt in plurib?
eueniūt. Cuius rō est qm̄ repiunt aliq̄ p̄
nitus indispōiti nedū ad finē cōtēplatiōis
cōsequēdū in hac vita/ s; etiā ad ip̄i? ordis
statura capiēda p̄ intellectū r exequenda p̄
effectū. Sūt r aliq̄ quib? iā nō est opus p̄
ambul? exercitijs p̄tēs i hac religioe vt ad

cōtēplatiōez p̄uehanf. qm̄ aliū de p̄tim pro
prio studio r exercitiō/ r p̄tim/ imo r maxi
me diuino auxilio. p̄uecti sunt ad arces cō
templationis faciliter ascendenduz. Rara
becauis in terra fatemur. nō tñ despandū
q̄ nulla. Sunt etiā aliq̄ disciplinati p ob
seruatiōes ordinis/ mortificant vicia/ r na
turam custodiūt. qui absq; eis viuendo se
culariter dū fouere putarent naturā r vicia
nutrūrēt. imo deinceps vt euenit naturā p
excessum corrūperent. Et qm̄ inueniuntur
vt cōmuniū hoies huius religionis p̄fēs
sionē arripientes qui se t̄les reputāt. p̄terea
regule date sunt aliē/ q̄ solam cōtempla
tiōem respiciūt. Qm̄ multo plures sunt ap
ti regul? h̄mōi q̄ cōtemplationis altitudi
ni/ p̄sertim ab initio/ r in seruoze cōcupiscē
tiarū. q̄bus nō edomitis/ cōtemplari. que
reret hō nedū inutiliter/ nedū arrogāter/ s;
in magnam sepe sui p̄niciem/ put ex vitas
patrum claret.

Nona cōsideratio

Religio q̄uis vna sit in cōstitū
tionib? r votis/ debet nihilomi
nus esse in ea diuersitas ī execu
tione/ dū accidit notabilis vari
etas in cōditione p̄sonarū. Alioquin fieret
cōtra dictū legis ad allegoriam tractū. Nō
arabis in boue r asino. Fieretq; cōtra legē
caritatis fraternē/ in qua tota lex p̄det r p
pbete/ dū nō fieret alteri qd rōnabiliter q̄
reret sibi fieri casu tali. P̄tvero varietas p
uenire circa dispoitiōem corpālē in deteri
us/ nūc citius/ nunc tardius absq; culpa p
sonali. Ceterū p̄fectus sp̄ūalis in bonū ar
duum. neq; ita frequēter euenit/ aut pueni
ens latet sine p̄pter illius v̄tutem q̄ dicit ex
fnia. Secretū meū mihi/ secretū meū mihi
siue p̄pter alioz aialitatem/ qui nō statim pe
netrant q̄s r q̄lis sit hō sp̄ūalis/ et q̄ longe
ab hoibus aialibus. Et qz rarū donum est
hec humilitas/ vt aialis hō se talē veraciter
esse r sentiat corde r p̄fiteatur ore. Nullus
itaq; mirabitur/ si sp̄ūalis homo nō se
per dimittitur inter eos liberis alis euola
re neq; ad pedes Iesu sedendo audire cum
silentio verba illius. Fit potius vt sollicitu
do marthe de ocio marie conueras. Fe
licem iure dixerim? religioem q̄ saltē pau
cos cōtemplatiōis grā p̄ditos sustinet r fo
uet et tanquā preciosam margaritā/ vt de
licatum aliq̄ liliū. vt amātiūm. dñi

De religionis perfectione

beniamin adolescentulum in metis excessu colit. et honorat. obediens xpo spso dicens. Adiuvo vos filie hierusalem. ne suscitatis neq; evigilare facietis dilectas donec ipsa velit. Non occupetur in practicis exteriorum negotijs. no conuertum assidue sequi copellatur. Tales olim extiterunt Bern. Hugo Richardus et filii. // **A**uero quisquis es aptus ad gratiam hmoi noli si forte copelleris esse vnus ex aliorum grege. conqueri noli p impatentiam murmurare. noli tanq; singularis ferus depascens vineam malignari. **E**xpecta potius dnm viriliter age et confortetur cor tuum et sustine dominu. **S**cit puidencia sua quid expedit tibi sine eius voluntate. nec passer vnus cadit in terram. in cuius manu sunt hominum corda. conuertere potens ea quocunq; voluerit. vt impleat desideriu pauperum. **S**i verat te vocalis oratio cum vigilijs. si non sapit vt cuperes diuina dulcedo. illa tibi seruat in celis. **N**o velio pmi fructum percipere dum adhuc meris. **A**reas interim quotidianis vt ita loquamur distributionibus q; integram seruatois tibi pbendam in celis. **N**on semp nutritur filius dum puulus est de mensa patris. qm tamen nonnulli de seruis hereditatem minime habituri pna rescuntur ipo pane filioz.

Decima confide.

Religio curam debet habere pci puam de infirmis. **S**anxerunt hoc sancti pres et addiderunt q; dicenti se infirmum credat. **U**n sequitur vltra q; sollicite curandū est. ne q; in infirmitatem pferat in curabilem dilabatur. **I**nter omnes autez infirmitates fugibilior tam p psona q; p ordine est capitis infania ex euacuatione et vicio cerebri: ex qua perdit homo iudicium rationis/ et per cosequens quodammodo desinit esse ho et fit miserabilior iumentis insipientibus opprobrium hominu. et abiectio plebis: et onerosissimum totius status sui ludibrium. **A**uertat hanc ciuilem mortem a suis suis medicus summus dms noster **J**esus xpus/ suggerendo media cōseruationi congrua/ et pbibendo noxia. que no semp euant subito vel repete. sed lentez p incrementa velut impceptibiliter ab ipo patiete. **A** alijs quoq; hmoi taz grandi piculo si apd oculos non pspicaces in talibus puidēdū

*Infirmas q
pessima.*

contingeret p artem medicine nedum corporalis sed et spiritualis obuiet. **A**gat itaq; spiritualis homo. vt omnia dijudicet atq; pvideat. doctrice sapientia. que cuncta nouit anteq; fiant. **I**n qualquidem sapientia seu puidencia/ vigere maxime maiores in ordine necesse est. **P**ro quo pleni enuclando. sint adhuc decem cōsiderationes q; sequuntur. addendo denarium denario vt sic plati videantur duo denarij ad viaticū sauciati.

Undecima confi.

Religionis securitas et soliditas fundamentalis. **P**ost diuinaz gratiam. consistit in discretione et caritate pudentium quocunq; nomine censeantur. **P**residētes nāq; sunt aut esse debent tanq; lex vna/ moderatrix legum mortuarum. id est constitutionum. **S**unt dispensatores misteriorū et ministeriorum dei. fideles ad deū et prudentes ad primum. **S**unt put **A**resto. loquitur veri epieikes hoc est interpretatores legum generalium. fm applicationes ad casus singulares. **Q**uā virtutem videt psalmista vocasse equitatem vbi dicit alloquēdo deum. **O**mnia mandata tua equitas/ **E**t ita legistarum imo vulgaris vsus habz dicere aliquid fieri de bona equitate. **S**eueritas vero consistit in solis generalibus verbis legis. pprea nominantur homines huiusmodi nimis verbis statutoz innitentes/ litterales/ et quandoq; inhumani tyranni/ duri et crudeles/ vtpote non attendētes illud etiam pueris inculcatum. q; videlicet ipse quoq; leges cupiunt vt iure regantur. **E**t pmittitur dogma nostro pposito satis accomodum. cum dicitur **J**udicis auxiliū sub iniqua legerogato. **I**niquam intelligence legem si ad iniquitatis et iniusticie traducatur abusum. **H**inc per sapientem dicitur. **N**oli esse iustus nimis. **R**ursus qui nimis emungit elicit sanguinem. **E**t apud comicū **S**ūmum ius est sūma iniusticia.

Duodecima confi.

Religionis maior quisq; ille fuerit bz diligēter inspicere vultū pecoris sui/ iuxta monita sapientis. et vt vile viderit sua interest cui libet puidere. **E**st itaq; sicut ceterozum hominu sic et religiosorum varia valde conditio.

Ac moderari...

Co
R

R

nam et ipsi religiosi quid aliud nisi hoies
 Aliquibus ex eis inest feruor: nouicius et
 zelus uehemens. sed non secundum scientiam / qui
 si dimittantur suo cursui / ruunt tandem in
 aliquod precipitium. Quoniam zelus sine di-
 scretione precipitat. sicut discretio sine zelo ia-
 cet. ut ait beatus Bern. Talibus occurren-
 dum est / nec expectandum quod petant relapa-
 siones in ordine. sed inuisti etiam cogendi
 sunt illas recipere. Qui si id principaliter renu-
 erint. peccant quidem grandi inobedien-
 tia. et vitæ spes de profectu futuro de eis habe-
 ri poterit. Quippe qui iam sapientes sunt
 in oculis suis. iamque super seniores suos: si
 sibi uidentur intelligentes / nec iam se putant
 esse tales qui consilio indigeant maiorum.
 Porro talium quis si iam haberet unum pe-
 dem in celo. ut loquitur unus patrum: retra-
 hi deberet per alterum. quia cum talis uno super-
 bie pede clarum est ipsum nunquam totum introi-
 re celum. Tendit ad hoc tota grandis illa
 consultatio magni anthonii / nunquam nimis in-
 culcanda / de discretione seruanda / quam
 finaliter esse dixit subiectionem et obedi-
 tiam ad superiores. Apud quos ualet plus
 auctoritas quam ratiocinatio. Alioquin pos-
 test de facili fingere sibi quilibet fanta-
 sticus sine numero rationes. Nihil est enim
 in argumentabile. Procedit nonnunquam
 et a deo corporis inualitudo. cum perturba-
 tione cerebri. quod valde lesum est rationis iu-
 dicium. etsi non penitus ablatum in non-
 nullis / de quibus uerba et pie pronunciat Die-
 ronimus quod magis indigent fomento pro-
 cratis. quam nostris monitis. Non enim sua mi-
 seriam cognoscunt / et hinc eo piculosiusque
 insensibilis infirmantur. Culpat nihilominus
 idem alibi preferentes uigilias et ie-
 iunia / sensuum integritati. Sicut allegat
 et approbat sanctus Thomas ratioque non
 discordat. Caueat tamen in his discipulus
 christi. ne ex diffidentia quadam sui auxi-
 lij / studeat fieri discipulus Galieni. Credat
 potius et speret / quoniam bona dispositio
 corporis / donum dei est. qui dat illam et con-
 seruat quando / ubi / et quomodo uoluerit.
 Cuius signum fuit in multis manifestum
 qui cum summa sobrietate in victu / et ma-
 gna nuditate / et austeritate in vestitu / cum
 uigilijs supra modum / perspicacissimo men-
 tis acumine uiguerunt. Cum et e diuerso
 dicat Hieronimus antiquo innitens pro-
 uerbio / crasso ventre sensum tenuem gigni

non posse / put nonnullos aliquando inter
 ciborum abundantiam comptum est cerebri
 vertiginem fantasticam irreparabiliter in-
 currisse.

Considera. tredecima

Religionis maior potest aliquis /
 qui nimis habent uerecundie. ne
 dicamus superbie / puenire. uere-
 cundia enim presertim contumax /
 nascitur et supbia. Potest inquam tales quan-
 doque iuste preuenire cum gratijs. antequam
 petant eas. Potest nihilominus quando-
 que ipse expectare quod cum interrogent prius /
 et consulant. si rigor ordinis ad tempus eis
 intolerabilis uideatur. Iudicet tunc maior
 secundum regulam fraterne caritatis. Non dico
 secundum dispositionem proprii corporis que for-
 tassis robusta est / sed pro qualitate conque-
 rentis / precipue si uiderit quod cum humilitate
 non ficta / gratiam petat aut consilium.
 Eueniet aliquando quod duobus similia
 precipientibus diuersa dabit responsa. Diuer-
 sa quod dabit consilia / non quia uiciose varia
 sit uirtus sua in acceptione personarum / sed
 quia prudenter uariat iudicium. iuxta pe-
 tentium varias condiciones. quas uirtuose
 se discernit. Non itaque oportet murmura /
 re contra maiorem. si non semper exaudie-
 rit / nec inuidere alteri qui exaudit est. ue-
 rum magis expedit gaudere quia nocuius
 quod male id est indiscrete petitum fuerat
 non acceptum est. et congaudere fratri in hu-
 mili caritate. et caritativa humilitate. eo quod
 comodum accepit quo necessario indiguit.

Decimaquarta consideratio.

Religionis maior in dispensan-
 do / debet sibi duplicem oculum
 assumere. Unum quo communi
 sue religionis bonum. Alium quo
 particularem sui religiosi. profe-
 ctum clare consideret. Ratio est quoniam
 religio maxime conseruatur in stabilitate
 constitutionum suarum / sicut et omnis po-
 licia in legum suarum firmitate. tanquam
 corpus uerum in soliditate neruorum. Et
 fere nihil plus aduersum est religioni quam
 uariatio passim facta in constitutionibus
 ut heu exemplo sunt religiones quas de
 non obseruantia seu lapsas nuncupamus

Undecima confi.

Religionis securitas et soliditas
 fundamantaliter consistit in
 gratiam. consistit in dilectione
 que et caritate presidentium que
 omne certantur. Presidentes
 ut esse debent tanquam lectus me-
 legum mortuarum. id est confim-
 Sunt dispensatores multorum
 teriorum de fideles ad dei et pro-
 id primam. Sunt puri. Aretho. lo-
 ueri episcopus hoc est interpretatores
 generalium. secundum applicationes ad ca-
 sulares. Quia uirtutem uidet plura
 dicitur equitatem uoluntate alloqui
 a. Omnia mandata tua equitas
 gillarum imo uulgaris uisus habet
 quid fieri de bona equitate. Se-
 ro consistit in solis generalibus
 s. preterea nominantur bonis
 nimis uerbis statutorum inmi-
 si et quandoque inhumani uita
 udeles. uisus non attendentes
 ueris inculcarum. quod uidelicet
 ges cupiunt ut iure regantur.
 dogma nostro proposito sanis
 cum dicitur iudicis auxilium
 egero. Iniquam intelli-
 id iniquitatis et iniusticie
 sum. Hinc per sapientem di-
 esse iustus nimis. Rursum quod
 git dicit sanguinem. Et apud
 unum ius est summa iniusticia

decima confi.

Religionis maior quisque ille
 diligenter inspicere uultu per
 iura monita sapientis. et qui
 le uiderit sua interest cultus
 itaque sicut ceterorum bonorum
 solorum varia ualde condicio.

De religionis perfectione

Et ob quid aliud/rogo/dicatur quod ex dispensationibus indiscretis. nunc et antea. sine lege/sine ordine et sine causa/saltem rationabili/tam multipliciter et inaniter factis. vnum merito iam non dispensationes. sed dissipationes censende sunt. Rursus. ex opposito si seueritas ipsius maioris nulli dispensationi cōdescēderit. fit apud aliquos subditos grande piculum mortis. aut morte corporali deterior/deperditio irrepabilis iudicij rationis. Quod pmittere vbi occurri potest/nil aliud est plane quod homicidam esse. et pietatem religiose discipline conuertere in tyrannicam feritatem. Perpendi ex his potest quanta sit necessitas apud omem religionem. quod maior sit circūspectus non cecus/non luscus/non monoculus/nō impudus/ita vt vtriusq; discrimini velit/nouerit/et possit opem ferre/aut p se/aut cum aliorum/si non sibi ipsi satis cōfidat/cōsilio auxilio et assensu.

No plare

Consideratio. xv.

Religionis maior si dubitet probabiliter de piculo persone querens auxilium. agit securius cōdescēdendo interim ipsius fragilitati/et timore relaxationis in ordine eius seueritate neget auxilium. Poterit itaque facilius fieri. pūsto circa rigores ordinis seruandū in eo postmodū. et circa alios. quod repararet ad sanitatem aut vitam. talis egrotus/si lapsus est. Consonat eū his pium illud cōmune dictū. Melius est de nimia pietate/et de nimia seueritate redargui. Quo circa due hic aduertende in maioribus sunt cōditiones nō parum habentes e diuerso periculi. Una est debilitas corporalis. vel in nata vel accidentalis. Altera est fortitudo virilis que tolerare valet facile graues labores. Prima reddit aliquū hoīem nimis cōpassiuū/quā didicit ex his. quod patitur cōpassionem. Altera vero iudicans alios secundū suas/vt aiunt/bases seu vires fit debito plus rigida et austerā. Unde eueniet nōnūquā iusto dei iudicio/vt hi tales nimis alijs duri/incurrant debilitatem/etsi non semper in florida iuuentute saltem in marcida senectute/p quā discūt tūc alijs oculis intueri debiliū necessitates quod ex aī consueuerūt/et sic pū efficiūtur tandem. etiam inuiti. dicētes cum aplo. Non enī audeo loqui quicquid eorum que p me non opātur.

Zui sententiē inherens quidam pater senior/renuebat iuniores fortes alijs fratribus p̄sidere. quāquā nonnunquā tamen iuniores vilius quā nonnulli seniorum p̄esse inueuantur. Sed pater iste oculum direxit ad quod contingit communius.

Consideratio. xvi.

Religionis maior non in sua tantum prudentia. verum etiam et multo amplius de diuina gratia per orationem sedulam postulata. debet confidere in dispensationibus exercendis. Ita enim discipulus ille quem diligebat Iesus loquitur. Quoniam vultus eius docet de omnibus. Hec de hoc filio Aresto. sed consonē ait. quia virtus operatur certius quā ars. Sic denique fiet vt meritis et p̄cijs humilis et p̄ pastoris/ouicularum suarū necessitatibus p se prouideat bonus et summus pastor. et ipse verus celestis medicus. Uide nūc an non ita de medicis corporis/sua serit sapiens. Ipsi inquit dominū deprecabuntur vt dirigat requiem eorum et sanitatem/ ppter cōuersationem eorum. Tu vero qui religioni subiectus es. pete p̄us a dño instantissime cōsiliū. non quidem expectans illud ab eo imediate/aut p mediū angeli quasi p miraculum tibi traditū p maiorem tuum. cuius os obseruare conuenit tanquā dei loquentis in eo et p eū. Si cut et vere credendum est. quia vicariū dei et locutionis dei in hoc organū. nisi forte peccatum ipsius cōsulentis obstiterit p diffidentiam. cordis fictionem. aut alias. put nōnunquā cōtingisse. et cōtingere posse clarū est. Quāuis nē itaque possit ex p̄dictis elici dissolutio quæstorū dubiorū. nihilominus placet descendere adhuc parumper ad particularia. Quoniam in moralibus particularibus sermones magis erudiunt. Et fiet restrictio ad celebrem sanctam quod Carthusiensis. religionem. sub omni reuerētia et timore non tam docentis fastu. quā rememorantis pio affectu/ea que quasi in genere p̄missa sunt.

Considera. xvii.

Religionis Carthusien. maior potest in casu dubij/scdō ppositi. absque vllō dubitatiois scrupulo/cedere lauitiore victū sic piclitantē peccati/imo et non petenti d̄ ingerere. Dum

Considera. xix.

sententie inherens quidam pater
renuabat iuniores fortes alios froni
psidere quia non nunquam tanta uni
valius nonnulli scilicet p. p. p. p.
antur. Sed pater iste oculum dicit
q. contingit communis.

Consideratio. XVI

Religionis maior non in laici
tundem prudentia. verum in
er multo amplius de diuina gra
tia per orationem sedulam po
a. debet considerari. p. p. p. p.
ndis. Ita enim dicitur in ille que
bat Jesus loquitur. Quoniam vni
us docet de omnibus. Hec de hoc
relo. sed confone ait. quia vni
certius q. ars. Sicut dicitur fieri
et p. abus humilis i. p. p. p. p.
ru. suarum necessitatibus p. p. p.
us. et summus pastor. et ipse vni
medicus. Vide nunc an non vni
cor. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
de p. abantur vt dirigat requir
nitatem. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
o qui religioni subiectus es. p. p.
o instantissime cōsiliū. non quia
is illud ab eo imediare. aut p. p.
eli quasi p. miraculum tibi. p. p.
em tuum. cuius os obseruare con
q. de loquentis in eo. p. p. p.
endum est. quia vni. p. p. p.
is dei in hoc oramus. p. p. p.
p. p. p. p. p. p. p. p. p. p. p.
cordis fictionem. aut alias. p. p.
it. galle. et cōtingere posse. p. p.
uis nē itaq. poss. et p. p. p. p.
quēstionibus dubio. p. p. p. p.
ndere ad hoc parum per ad p.
dioniam in moralibus p. p. p.
nes magis erudiunt. Et sic p.
elebrem sanctam q. p. p. p.
nem. sub omni reuerētia. p. p.
docentis factu. q. p. p. p. p.
ctu. ea que quasi in genere p.

Considera. XVII

Religionis Carthusiensis maior
potest in casu dubij. sed p. p.
ti. absq. vilo dubitatio. p. p.
e. lantiorē viciū sic p. p. p. p.
et non petenti. p. p. p. p.

cognoscit esse talis/potissime cuz possit in
hac religione cōpetenti? seu facili? indulge
re magis sine nota singularitatis/ et absq
murmurationis occasione/ ppter solitariā
in cella refectionē. Addā verbū vnum/qd
fuit vt accipi respōsum p patres diffinito/
res in caplo generali eiusdē ordinis cuidā
inquirēti/dū fiebat grā generalis siue illa
pietātia siue aliter nominet. Ego inqt ille
sentio me nō indigere tali grā. Nunquid
ergo pte sciaz teneor abstinere ab hmoi g
tia/ et eam nō accipere. At patres illi. Etia
si tu nec parū quidē bolū seu morsuz acci
pere indigeas. Nihilomin? accipe gratiaz
que prestat. reuerēter. et vtare cū gratiarum
actione. Et certe meo iudicio prudentissi/
me vt sic in tali fratre singularitas vitaret.
humilitas seruaret. murmurqz et indigna
tio ab alijs secluderetur.

Considera. XVIII.

Religionis carthusiensis maior
in casu tertij dubij/consiliū et li/
centiā cedere fas habet vt peti
tur/psertim in orationibz nō ne
cessarijs et peculiaribz. Tutius tamen est
vbi nō sit dispensatio/officiū lingue nō pe
nitus omittre. Quoniā illud tenuissimuz
et faucibz orantis interclusum sufficit. nec
potest no tabiliter aut periculose grauare.
Abūdat qliber in sensu suo iuxta apli sen
tentiā. Sūt pterea qui tpe vocalis oratio/
nis psertim laboriose/ nō studiose insisit
meditationi/sed expediūt orationē suā ala
criter cum attentione cōmuni. quaten? post
modū liberiores habeāt animos ad medi
tandū/vel cū silentio orandū. Docuit nō
nullos expientia sic agere cōsulte/ex sue cō
ditionis necessitate/eo q cū vocis sono eti
am satis tenui/ neqant suā stabilire medi
tationē put in casu primi nostri dubij que
rela fit. Fortis pfecto. fortis et felix videtur
is cui a deo donatū est simul spiritu oris/et
deuotione mentis. deuotione inqz tali qlē
sentunt in silentio ipsi cōtemplantes/do
mino suo seruire. Sed rara est valde hec
gratia/propter humanā infirmitatem par
tim. partimqz propter nostrū torporē. nec
etiam huiusmodi gratia est ab omnibz de
necessitate et sub obligatione requirenda
aut exigenda.

Considera. XIX.

Religionis carthusiensis maior
fratres suos habet inducere qre
nus nō minus ei respōdeant ve
ritatem de suis virtutibz dū inq
rogant/ qz de suis vicijs et defectibz. Ratio
huius/ quoniā periculosissime sepe sub tes
tamento et velamine virtutū/ se vicia pal
liant. Exposuit hoc inter alios imo supra
alios Egregius ille mox indagator Beas
tissim? papa Gregorius in diuersis et pene
singulis moralium suoz locis. Verū in ppo
sito satis sit exemplū de lachrymis/ de qui
bus primū nobis obieciū dubiū inquire
bat. Itaqz caueas tibi quisqz in religione
psertim sic austera sicut est de qua loqmur
cōuersaris/ a laqueo que venantes abscon
dunt demones. in omni qd cogitam?/ qd
loquimur/ qd agimus. Itaqz laqueos plo
ramus. laqueos loqmur. laqueos comedi
mus et bibimus. laqueos neccim? in cun/
ctis operibz nostris. Nec sufficit tra tot la
queos remediū aliud efficacius/ qz ex sen
tentia dicere cū psalmista Oculi mei semp
ad dominū/ quoniā ipse euellet de laqueo
pedes meos. Fuerūt locuti de lachrymarū
cōditione multi. Et ferme nihil mentē no
stram sic purgat/illuminat/et serenat vt p
funda cōpūctio et lachrymarū inundatio.
Verū id quidē/ si obseruat illud/ ne qd nis
mis. Fir aut nimis dū ex his incurrit eua
cuatio et turbatio cerebri. dum pterea flens
reddi impotens ad opa sibi de necessitate
faciendū incūbentia/ vel ex voto/ vel ex p
cepto vel ex superioris instituto. Est fareor i
lachrymis aliqd dulce et mulcebre. sed pro
cul sit hec dulcedo que criminis amarituz
dinē p puaricationē parurit. et que vulne
rat suffocatqz naturaz. Est igit abijcienda
nōnunqz hec lachrymarū profusio. Et ne
scio si lachryme inde fluent vberius/ qz la
chymari/ vel nō licet/ vel nō decet/ vel non
expedit. Itaqz eni quāz videt Nihilomin?
tamē oportet vt phibeant sepe. qz necessa
ria preceptorū regularū disciplina/ prepo
nenda est lachrymis/ tam exortis et medi
catis qz infusis et placitis. Adem enim est
causa de huiusmodi lachrymis/ que de sen
timentis spiritualis dulcedinis/ et sensibi
li suauitate/ cur hec sepe non expediant p
pter plures respectus. prout de hoc alibi
traditum est. p. propterea prudens religio
se fuge quantum poteris interim tales la
chrymas/ quoniā baud dubiū latz anguis

De religionis perfectione

In herba. **D**ū autē oīno tu fueris / seu dispē
latōe supioris / seu diuina ordinatōe / tūc ill
vtere. illis te inebria. illis te ref. ce. suauissi
mū tibi balneū mētis in illis frequēter in
strue. **S**ec^o vbi tu nō es. sed ordinis r
coitatis. ac carcerali q̄si obseruatōe / spōte
quidē r vtilit (nisi recalcitres) mācipatus.
cōpedibz charitatis / ex p̄fessione tua volū
tarie facta / pro x̄po astrictus.

Consideratio. XX.

Religionis carthusiensis maior /
in casu primi dubij p̄positi / quo
ad oīes publicas r canonicas
babet cū magno pōdere delibe
rationis attēdere / q̄ tales orōes nō sunt
ita dicam⁹ facticie seu voluntarie p religio
nē carthusien. institute / sed p sedē aplicaz
aut sedē in ea sūmū pontificē / generalie
p̄ yniversaz xp̄ianā religionē ordiate. **V**e
rū tū q̄ be orōes dicant alta voce vel sum
missa / publice / ad prē / hoc spectat ad ius
positiuū r p̄ nōs ad maioris arbitriū. **U**n
in h̄ in oīi religione dispēfatio pōt indul
geri / quātū religiois vigor pati pōt. **Q**uo
circa vulpeculā in primis capi opprimis
p̄uenit dū inducit in vineā dñi sub h̄ regu
mēto / q̄ dñs p̄fat cor nō p̄ba. **P**ensat cre
dite / pensat dñs v̄ba multiplici rōne / noīa
tim q̄druplici. **A**d sacrificiū laudis ad exer
citatōez corpis. ad meritum satisfactōis r
ad p̄standū exēplar primis r laicis. **N**olo
igit dicat mihi religiosus aliq̄s / q̄ dñs p̄
fat cor nō verba. **U**n apls dixerit **D**rabo
spū. voce intelligēs fm glosas / exorabo et
mēte. **E**t **A**mb. in **I**nno. **D**s. lingua. mēs.
sensus. vigor. p̄fessionē p̄sonet. **N**olo sic p̄
sumat solitariū dum in cōe venerit / vt se di
gnū reputet sola p̄uentione. vt societate seu
p̄uentū sp̄nat in pari exercitātōne. vt voti
sit imemor i sua p̄fessione. vt querat bic res
muneratōez trāsitoria p̄ eterna beatitudine
vt eccliam dei deniq̄ supbe p̄tēnat / in sua
iussione r p̄sonali missiōe. **D**emū si necess
sitas put q̄q̄ fit v̄gere videat provalitu
dine corpis aut mētis. **N**olo p̄hibere / nos
lo p̄tētiosus esse. **N**olo tyrān⁹ / nolo crude
lis tortor inueniri. **S**ed tū nolo etiā te ti
bi soli p̄mittere. **F**allit nos amor alien⁹ in
iudicādo. quāto magis igit amor p̄p̄ius
Lucifer inde corrui. **C**orruerūt inde oēs
qui opant iniquitatē. **E**xpectes igit volo
expectes iudiciū maioris tui. **A**rede iuxta

formā sancti **B**ernardi / sp̄ magis iudicio
alieno / et marie tui supioris / q̄ p̄prio / qm̄
ille vice dei tibi dicet si petitio tua liceat / si
expediat / si deceat. non tū p̄ salute tua / sed
pro p̄scia q̄z sua / necnō si pro fratrū tuorū
pacifica cōmunicatōe / imo etiā p̄ generali
ip̄ius ordinis p̄seruatōe. **E**t vt non fallat
supior tu⁹ in p̄sulendo. tuū sit humili pie
tate deū iugiter exorare / vt tuas p̄ cū in cur
ius te manibz p̄misisti / vias dirigat. **V**e
prouerbiū est a **S**eneca positū. **C**ap^o dos
cet pugilē. **A**d qd̄ spectat illud / q̄ visio / cō
trectatio / r allocutio egrotantis / docet me
dicū qd̄ agere debeat. **N**ō aliter ē de medī
co spūali. **F**uit enī curatōes nō hoīs sicut
loquit **A**resto. sed hui⁹ hoīs / q̄ fit vt singu
laria que nō cadūt sub artere ferri debēt ad
iudiciū prudētis in arte sua. **P**ossent
ista latiori deductōe p̄duci / p̄ mēbra singu
la / sed eplaris angustia tātū dē scripsisse cō
tēra sit. **V**ene vale p̄r dñe frater / medice ca
rissime. **E**t oremus p̄ inuicez vt saluemur
Scriptū lugduni penultima octobris
Anno dñi n̄ri ihu x̄pi. **D**.cccc. xxij.

Cōclusio epilōgās

Respōdere vberi⁹ q̄ necesse erat
conar⁹ sum q̄stūculis p̄ te miss
sis **H**uilhelme pater r frater in
x̄po charissime / sub duplici cōsi
derationū denario sup religionis p̄fectio
ne ac moderamē. **S**uades vt lachrymis
ponat modus / vt in p̄gregatōe vocalibus
intendat exercitijs / p̄seruādo vires ad hoc
ip̄sum / vt insup nulla lautioris victus cō
cessio desup facta repudiet / siue illa fuerit
propria / siue singularis / siue fuerit cōmu
nis seu yniversalis. **U**t deniq̄ orōnes in
cella que sub p̄cepto p̄sertim ecclesie cas
dunt ore offerri. r p̄ferri nō omittant. ni
si forte id fieret de consilio r licentia supio
ris / cū p̄latio ore ten⁹ fieri possit vt q̄z
nuit r absq̄ piculoso vt apparet granamie
Antēto possimū etiā q̄ qz fit ab institutō
ne / r noīe ecclie / aut ex regulari ordinatōe
orās ip̄e sic ore / ex hoc multum meref. **P**ri
mū qz obedit. scōo qz oris sacrificiū reddit
tertio satisfactoriūz p̄ p̄ctis ex labore agit.
quarto oriū excurit / qd̄ facile surrepe solet
in sola mētali orōne seu meditatōne. **F**acit
ad hec illud apli. p̄fallā spū p̄fallā r mēte
cū glosa ordiaria que si placeat videat.

Finit.

Exquiri que...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...

Quo...